

Gemeente	: Boxtel	Objectnr.	: 2
Plaats	: Liempde	Datum invent.	: 12/1998
Straat + nummer	: Barrierweg 1	Kwalificatie	: gemeentelijk monument
Kad. aanduiding	: B1804		
Huidige functie	: woonhuis		
Oorspr. functie	: winkelwoonhuis		
Bouwtype	: eenlaags dwars huis		
Bouwjaar	: 1911		

Bouwgeschiedenis: Het kadastraal minuutplan van 1832 laat zien dat aan de zuidzijde van het tegenwoordige Kaarpad een langgerekt pand staat, ter plaatse van het huidige pand 't Kaarpad 2 tot aan de achterzijde van Barrierweg 1¹. De rooilijn week toen richting Barrierweg terug, in het verlengde van de voorgevel-lijn van het huidige pand 't Kaarpad 2. Het langgerekte pand is in 1840 afgebroken en het terrein wordt onderdeel van een groot perceel weiland. Aan de zuidwestzijde hiervan zijn nieuwe huizen gebouwd in resp. 1843 (ter hoogte van het huidige pand Barrierweg 7a) en 1880 (*herbouw*, t.h.v. thans Barrierweg 3), terwijl in 1869 in de noordoosthoek het huidige pand 't Kaarpad 2 is opgetrokken, alle voor de bakkersfamilie Van de(r) Wiel. Circa 1890 is het perceel aan de noordwesthoek vergroot door aankoop van een stuk openbare weg zodat ruimte ontstond voor de bouw van het onderhavige pand. In 1908 is dit perceel met het in 1880 gebouwde huis aangekocht door Johanna van den Berk¹⁻². In 1911 verkrijgt haar vader vergunning om aldaar een winkel (in koloniale waren) met woonhuis te bouwen³. In datzelfde jaar wilde hij van de gemeente het *Wilhelminapark* (de toenmalige naam van het grote driehoekige plein) te kopen om er een pakhuis te bouwen; dit wordt geweigerd⁴. Mogelijk houdt dit verband met de bijbouw (als pakhuis?) aan de achtergevel van het winkel/woonhuis. De bijbouw sluit koud aan op het huis en staat niet aangeduid op de bouwtekening³ (wel is in de achtergevel ter plaatse een tweede toegang gesitueerd). Op de bouwtekening is te zien dat de detaillering deels in Jugendstil was ontworpen, zowel floraal (de winkel deur en puibalken) als geometrisch (de winkelramen, de daklijst van de dakkapellen).

In 1944 is in het pand een consultatiebureau van het Wit Gele Kruis gevestigd⁷; waarschijnlijk in verband hiermee verdween de winkel deur (glas/paneel deur) en zijn de oorspronkelijke winkelramen gewijzigd in de huidige vorm; oorspronkelijk waren het grote getoogde eenruits etalageramen met een bovenlichtstrook, voorzien van een roedenverdeling met kleine ruiten. De winkelruimte is toen verkleind tot de huidige linker voorkamer en achter de nieuwe voordeur kwam een hal; tevens kwam er o.m. een doorgang tussen de linker voorkamer en de kamer linksachter en zijn beide ruimten voorzien van een hoekschouw tje.

In 1975 is het pand inwendig verbouwd⁵. O.m. is de trap (naast de linker achterkamer; wordt kastruimte) verplaatst naar de hal, wordt de kamer-en-suite één geheel, verdwijnen de hoekschouw tjes in die kamers, evenals de keukenschouw, en wordt een toilet ingebouwd (voorheen in de bijbouw; volgens de bouwaanvraag had het pand oorspronkelijk geen privaat). Ook zijn de dakkapellen versoberd (oorspronkelijk met lessenaardakje en stolpvenster met roedenverdeeld bovenlicht).

Beschrijving: Aan de oostzijde van de Barrierweg, op de hoek van 't Kaarpad gesitueerd voormalig winkelwoonhuis (eenlaags dwars pand met mansardekap), met aan het noordelijk deel van de achtergevel en naar opzij een bijbouw met eenzelfde hoofdvorm. Rechts opzij inrit (naar garage met carport uit 1990⁶). Aan de achterzijde een tuin met enkele fruitbomen; aan 't Kaarpad afgesloten met een haag.

Het huis beslaat een rechthoekig grondplan (ca. 10 bij 13 meter), zo ook de bijbouw (ca. 5 bij 8 meter). Het huis telt één bouwlaag met hoge zolderverdieping onder een, met blauwe kruispannen gedekt, mansardedak met de nok evenwijdig aan de Barrierweg. Aansluiting bij de zijgevels met speciezoom (getand). In het voorschild een tweetal dakkapellen onder plat dakje (versoberd; oorspronkelijk onder lessenaardakje met gesneden windveren). Uit het midden geplaatste schoorsteen naast de nok in het achterschild (oorspronkelijk een centrale nokschoorsteen). Zowel aan de voor- als achtergevel een overstekende, geprofileerde bakgoot; bij de

voorgevel rustend op gesneden houten consoles.

De bakstenen gevels zijn uitgevoerd in kruisverband met (vernieuwde) gesneden voeg; het metselwerk is verlevendigd door de toepassing van contrasterende gele steen o.m. in banden ter hoogte van de dorpels en onder de daklijst; ter plaatse donkerder voeg, zo ook bij de contrasterende plint. Gevelopeningen onder anderhalfsteens segmentbogige strekken (bij de bovenvensters eensteens); metselmozaïek van gele en rode steen in de verhoogde boogvelden; boven beide voormalige winkelvenster-openingen een latei met strek. Kunststenen lekdorpels. A-symmetrisch ingedeelde voorgevel, met links van het midden de entree, waarvan de oorspronkelijk glaspaneel-winkeldeur is vervangen door een paneeldeur met gietijzeren raamroosters; kozijn met geprofileerd kalf en bovenlicht met kleine ruitverdeling (bezet met wit kathedraalglas; zo ook de overige bovenlichten; die van de bovenvensters met groen kathedraalglas). Links hiervan een breed drielicht met bovenlicht (i.p.v. groot winkelraam met bovenlichtstrook). Rechts van de entree twee stolpvensters met bovenlicht. Alle kozijnen met getande loodstrip op de bovendorpels. Rechts naast de voordeur een hardstenen eerste steen, met inschrift: 'P[rimum].L[apidem].P[osuit]. / 1911 / J.A.M. v.d. Berk'.

In beide zijgevels een drietal bovenvensters met kleiner formaat stolpraam en roedenverdeeld bovenlicht. In de geveltoppen een klein ijzeren roosvenster, deels bezet met gekleurd glas. De benedenzone van de rechter zijgevel is blind gelaten; in de linker zijgevel hier een gewijzigd winkelvenster als in de voorgevel en een T-venster (tweeruits schuifraam met roedenverdeeld bovenlicht; daaronder een kelderkoekoek (kelderlicht met diefijzers).

In de achtergevel een dubbele openslaande deur (vernieuwde glas/paneeldeuren), een keuken-deur (glas/paneeldeur) en T-venster, alle met roedenverdeelde bovenlichten (deels met groen kathedraalglas).

Koud aansluitend de bijbouw, een eenlaags volume met zolder onder een, met blauwe kruispannen gedekt, mansardedak met de nokrichting evenwijdig aan die van het huis; speciezoom bij de topgevels en een centrale nokschousteen. Houten bakgoot aan voorzijde, eenvoudige metalen bakgoot aan achterzijde (oorspronkelijk gootloos). Gevels in kruisverband; donkerder trasraam; achtergevel met dubbele muizetand-daklijst (bloktand en overhoekse tand). Gevelopeningen onder getoogde eensteens strekken; deels siermetselwerk in de boogvelden. In de kopgevel aan de tuinzijde een vernieuwde deur met tweeruits bovenlicht en rechts daarvan een zesruits schuifvenster (kozijn met luikaanslag, duimen en sluitboom; de luiken zijn verwijderd) en ter hoogte van de zolder een vierruits raampje; hardstenen (?) lekdorpels. Aan de achtergevel een moderne glazen aanbouw. De andere kopgevel heeft een tweetal ijzeren eikeloof-stalramen (waarvan het linker van later datum; voorheen een klein privaat-raampje) en een opgeklampt zolderluik in kozijn. In de voorgevel -opzij van de zijgevel van het huis- een in plaats van een enkele deur (klampdeur met 2x4 bovenlicht⁸) gekomen, in recente tijd geplaatste dubbele deur (hergebruikt; afkomstig van klooster/pastorie in Limburg [mededeling eigenaar]).

Het interieur is gemoderniseerd. Van het oorspronkelijke is vermeldenswaard: kelder (linksachter) met troggewelfjes (een uitpandig naastgelegen waterkelder is gedicht); drie-paneels-deuren met decoratieve architraven (geometrische Jugendstil); deur met geëts glas met voorstelling schaap (vermaakt; oorspronkelijke plaats vermoedelijk tussen keuken en winkelruimte); oorspronkelijke kapconstructie; schouwtje in bijbouw.

Motivering: Dwars eenlaags voormalig winkelwoonhuis met mansardedak anno 1911, met aangebouwde bijbouw (pakhuis?), eveneens onder mansardedak.

Van cultuurhistorische waarde vanwege het bouwtype (winkelwoonhuis), vanwege de gaafheid van de hoofdvorm en de detaillering, alsmede vanwege historische interieur-elementen.

Situeringswaarde als beeldbepalend onderdeel van de historische bebouwing aan de Barriereweg, mede vanwege de ligging aan straathoek.

Bronnen:

- ¹ Rijksarchief Noord-Brabant te 's-Hertogenbosch. Kadastraal minuutplan 1832; Liempde/Goossenbunder C1 nrs. 2 + 4. Kadastrale schattingskaart 1886; C886.
- ² Gemeentearchief Liempde. Inv.nr. 3311 Oorspronkelijk aanwijzende tafel 1832; *Koestraat* C2 [huis & erf] + C4 [weiland] Jan Kouwenberg, bouwman. Inv.nr. 3319 Register 71; C649 + C650 (dienstjaar 1854), C740 + C741 (d.j. 1871), C788 + C789 (d.j. 1880), C886 (d.j. 1885), C910 + C914 (d.j. 1890), C1052 + C1053 (d.j. 1914), B1783 (d.j. 1953), B1804 (d.j. 1956). Inv.nrs. 3313-3319 Kadastrale leggers; Art. 175 [1832-1838] Jan Kouwenberg, bouwman; C2 [huis & erf; klasse 7] + C4 [weiland], 1838 verkoop. Art. 189 [1839-1840] Johannes van de Laar, bouwman; idem, 1840 verkoop. Art. 596 [1840-1854] Arnoldus van der Wiel, schoenmaker /Johannes van der Wiel, bakker; idem, 1840 amotie C2; 1843: C606 [weiland] + C607 [huis & hof]; 1847: C614 [weiland] + C615 [huis & hof; klasse 6] 1848 expiratie vrijdom; 1854: C649 [weiland] + C650 [huis, erf & brouwerij]. Art. 1413 [1854-1885] Maria Huberdina van de Wiel cs, winkelierster /dienstjaar 1883 Arnolda van de Wiel; *Koestraat* C650 [huis, erf & bakkerij] d.j. 1871 deling; C740 [huis & erf] d.j. 1880 herbouwd + C741 [tuin] d.j. 1880 grensverandering; C788 [tuin] + C789 [huis & erf] d.j. 1883 scheiding + C790 [huis & erf] vrijdom 1883 & d.j. 1885 scheiding. Art. 1793 [1885-1908] Maria Huberdina van de Wiel, winkelierster /d.j. 1893 wed^e Jan Welvaarts; C886 [huis A189 & tuin; 14,10are] d.j. 1890 terreinsverandering; C914 [huis & tuin; 16,20are] d.j. 1908 verkoop. Art. 2376 [1908-..] Johanna Adriana Maria van den Berk, z.b. /d.j. 1951 wed^e Antonius van de Pas; C914 [huis A189, schuur & tuin] d.j. 1913 stichting; C1052 [huis & erf; 2,10are] + C1053 [huis, tuin & erf; 14,10are] d.j. 1953 sectieovergang; B1783 [2 huizen, tuin & erf; 16,20are] d.j. 1956 splitsing; B1804 [huis & tuin; 6,95are] + B1805 [bouwval, bouwterrein] + B1806 [bouwterrein] d.j. 1956 verkoop.
- ³ Archief BWT Liempde. **Bouwvergunning** 13-5-1911, dossier 1911/5, A. v.d. Berk (verzoek d.d. 18-4-1911) tot bouwen van een winkel en woonhuis; de bouwtekening ontbreekt (de tekening is in het archief in kopie aanwezig als bijlage bij verbouwing 1975; de eigenaar/ bewoner bezit een origineel).
- ⁴ Gemeentearchief Liempde. Inv.nr. 1424 Register van notulen van b&w, mrt 1907 - mrt 1912; 22-4-1911, verzoek bouw van winkel/woonhuis A. v.d. Berk wordt na inzage aangehouden; 13-5-1911, vergunning voor A. v.d. Berk, '*aan de keiweg*'; 1911, A. v.d. Berk wil het Wilhelminapark kopen om aldaar een pakhuis te bouwen, wordt geweigerd.
- ⁵ Archief BWT Liempde. **Bouwvergunning** 1975, dossier 1975/21, verbouwing.
- ⁶ Archief BWT Liempde. **Bouwvergunning** 1990, dossier 1990/3, bouw garage en carport.
- ⁷ R. van Laere, *Het Liempdse Rijk van St. Albertus*, Stichting Kèk Liemt 1984; p. 154, met foto Barrierweg 1 ca. 1925.
- ⁸ Gemeentearchief Boxtel. **Fotocollectie Liempde**; foto 0106.